

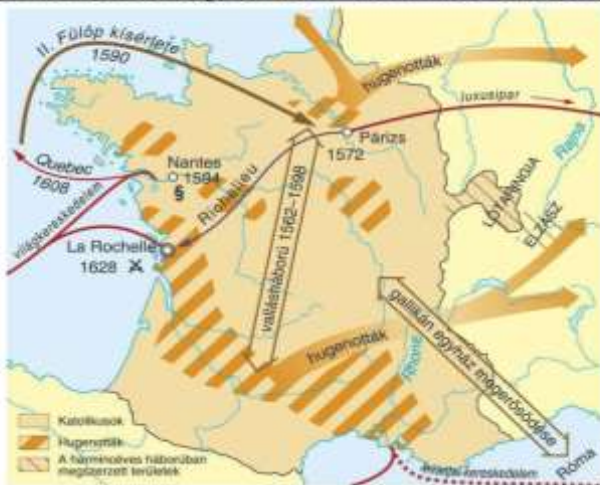
1. Milyen hatása volt a vallásháborúnak a politikai életre?
2. Kik között terjedt el a kálvinista irányzat Franciaországban?
3. Ki volt a protestáns mozgalom vezére?
4. Mit ábrázol François Dubois: Szent Bertalan-éj korabeli festménye?
5. Kik azok az intendánsok?
6. Mi a merkantilizmusnak nevezett gazdaságpolitika lényege?
7. Ki volt Richelieu bíboros?
8. Hol volt XIV. Lajos uralkodó székhelye?

A feladatok elvégzésének határideje 2021.02.19 12:00, a határidőt legyetek kedvesek betartani! Pótlásra lehetőség nincs! Az elmaradt feladatok következménye, kivétel nélkül az elégtelen érdemjegy.

12. Hét – (Társadalomismeret) A francia abszolutizmus kialakulása

A francia vallásháború

Franciaország a XVI-XVII. században

A 16. században Franciaországban is megjelent a kálvinista vallás (a francia reformátusokat hugenottának nevezték), amely főleg a vidéki nemesség és a városi polgárság között terjedt el. A korszakot jellemző kölcsönös bizalmatlanság és fanatizmus öldöklő vallásháborút eredményezett az országban (1562–1598). A katolikus királyokkal szembeni harcot a protestáns Bourbon-család (ejtsd: burbon) vezette. Az elhúzódó belháború alatt kihalt a Valois-dinasztia (1589), s a francia trón az oldalági Bourbonokat illette. A protestáns mozgalom vezére (Bourbon IV. Henrik) csak

katolizálás után tudta elismertetni a hatalmát az országban. („Párizs megér egy misét!” – jelentette ki állítólag IV. Henrik, amikor a katolikus főváros nem engedte be falai közé az új királyt.) az uralkodó a vallásháborút a hugenottáknak kedvező rendelkezésekkel zárta le, amelyben bizonyos korlátozásokkal engedélyezte a protestánsok szabad vallásgyakorlatát (nantes-i ediktum [ejtsd: nanti ediktum], 1598).

(A nantes-i edictum; 1598)

3. Elrendeljük, hogy a katolikus, apostoli és római vallás engedélyeztessék, és helyreállítsassék királyságunk és fennhatóságunk alatt álló országok valamennyi helyén és helységében, ahol gyakorlása megszakadt, hogy [ezentúl] háborítatlanul és szabadon gyakorolják [...]. 6. és hogy alattvalóink közt ne maradjon semminemű alkalom a zavarkeltésre és az ellentétekre, megengedtük és megengedjük az úgynevezett reformált vallás híveinek, hogy királyságunk és fennhatóságunk alatt álló országok valamennyi városában és helységében élhessenek és tartózkodhassanak anélkül, hogy kikérdeznék, megnyomorítanák, bántanák őket. Ne kényszerítsék őket vallási dolgok kedvéért olyanok megtételére, amelyek ellentmondanak lelkiismeretüknek. ne kutassanak utánuk házakban és helységekben, ahol lakni fognak. [...]. 9. ugyancsak megengedjük a [reformált] vallás híveinek vallásuk [szabad] gyakorlatát és a gyakorlat folytatását a fennhatóságuk alatt álló mindazon városokban és helységekben, ahol vallásukat bevezették és nyilvánosan gyakorolták. [...]

François Dubois: Szent Bertalan-éj (korabeli festmény). A könyörtelen vallásháború egyik véres fejezete volt a Szent Bertalan-éj néven elhíresült esemény. Párizsban 1572-ben a protestáns Bourbon Henrik és a katolikus Valois (ejtsd: valoá) Margit esküvője azzal a céllal köttetett, hogy a két család lezárja a háborút. A fanatizált katolikusok azonban a menyegzőre érkező protestánsok nagy részét legyilkolták Szent Bertalan éjszakáján (augusztus 23–24.). A protestáns férj, a későbbi IV. Henrik szinte házi őrizetben élt a következő években felesége udvarában

XIV. Lajos abszolutizmusa

Mialatt Angliában a királyi hatalmat a parlament korlátozta, Franciaországban erős központi hatalom épült ki. a 17. század elején létrejöttek az országban az abszolutizmus feltételei, a királyi kincstár bevételei folyamatosan nőttek, és kialakult egy központi hivatalszervezet. XIII. Lajos (1610–1643) első minisztere, Richelieu bíboros egységes államigazgatást szervezett, vidéken a királyi megbízottak (intendánsok) képviselték a hatalmat (igazságügy, közbiztonság, adószedés). A király rendeletekkel kormányzott, a rendi országgyűlést sem hívták össze (1614-et követően). Az ötévesen trónra lépő XIV. Lajos (1643–1715) helyett kezdetben szintén egy első miniszter (Mazarin) irányított, és a látszólag meggyengülő rendszert a rendi erők felkelése (Fronde, 1648–1653) próbálta engedményekre kényszeríteni. a mozgalom elfojtása, illetve az első miniszter halála után XIV. Lajos erős kézzel vette át az ország kormányzását. a jól kiépített központi államapparátus számos szakembert foglalkoztatott, akik hatékonyan

működtették a rendszert. Az abszolutizmus működésének a háttérét a merkantilizmusnak nevezett gazdaságpolitika biztosította. Colbert (ejtsd Kolber) – aki az időszakban a pénzügyek főellenőre volt – elképzelései a kereskedelem fellendítésén és a nemesfémek kiáramlásának megakadályozásán alapultak. A külföldi árukat védővámokkal kiszorították, fokozták az agrárkivitelt, miközben kiépítették a világkereskedelemben bekapcsolódó flottát. a pénzügyi tartalékokat manufaktúrák támogatására (iparfejlesztés), a belső úthálózat fejlesztésére és a folyók szabályozására fordították. A belső fejlesztések és a kiviteli többlet (azaz a külföldre szállított áruk összege magasabb volt, mint a behozatalé) jelentős bevételeket eredményezett. A takarékos Colbert tanácsai ellenére XIV. Lajos pazarló udvartartást vezetett. A világi barokk építészet egyik remekműve, a versailles-i (ejtsd: verszaj) kastély és a hozzá kapcsolódó paloták

felépítése mögött politikai szándék is húzódott (az uralkodói hatalom külső kifejezése). Versailles a királyi udvar székhelye lett, ahol az uralkodó „aranykalitkába” zárta a főnemességet, és miközben a fényűző életmóddal elvarázsolta, egyben szemmel is tartotta őket. az uralkodó nem zsarnokként irányította az országot, rendelkezéseit a párizsi parlamentnek nevezett bíróság iktatta be, és tartományi szinten tovább működhettek a rendi gyűlések.

(XIV. Lajos az uralkodói hivatásról; 1661)

Törvényül szabtam magamnak, hogy a munkával töltött magányos órákon kívül rendszeresen, napjában kétszer, két vagy három órán át dolgozom különböző személyekkel. [...] Elhatározásom rögtön meghozta gyümölcsét; ettől fogva éreztem, hogy király vagyok, és királynak születtem. [...] Úgy vélem, meglehetősen eltökéltséggel és lankadatlan buzgalommal immár tíz éve ugyanazt az utat járom: tudok mindenről, meghallgatom minden rendű és rangú alattvalómat; minden pillanatban

ismerem a hadsereg létszámát és összetételét, valamint erődítményeim állapotát, s ennek megfelelően szüntelenül szükségleteik kielégítése érdekében hozok rendelkezéseket. Azonnal fogadok mindig minden külföldi követet, elolvasom a hozzám érkező jelentéseket, egy részükre magam válaszolok, a többi válasz lényegét közlöm titkáraimmal; szabályozom az állam bevételeit és kiadásait, s mindenről beszámoltatom azokat, akiket én emeltem magas állásokba. Ügyeim az azonban bármely elődömnél jobban titokban tartom. Királyi kegyeim saját belátásom szerint osztom, ugyanakkor az engem szolgálókat – noha mind magukat, mind hozzátartozóikat jótéteményekkel halmozom el – olyan szerénységre kényszerítem, ami igen messze esik a főminiszterek magas állásától és hatalmától. [...]

(Richelieu bíboros politikai végrendeletéből. A bíboros 1624–1642 között XIII. Lajos király első minisztere volt.)

Amikor felséged felhatalmazott az államtanácsban való részvételre, valamint rám bízta ügyei java részének irányítását, kétségtelenül a hugenottákkal osztozott a hatalmon. A nagyurak úgy viselkedtek, mintha nem is alattvalói lettek volna, a legnagyobb hatalmú tartományi kormányzók pedig úgy, mintha csakis ők uralkodnának a gondjaikra bízott vidékeken. E sok rossz példa olyannyira ártott a királyságnak, hogy még a legrendezettebb testületekben is éreztette hatását a zűrzavar, és olykor még ők is kisebbitették felséged törvényes hatalmát – amenynyiben erre lehetőségük nyílt –, csak hogy a sajátjukat az ésszerűség határain túlra terjeszthessék ki. Akkoriban a vakmerőség volt a legfőbb érdem, [alattvalói] csak ritkán becsülték meg felséged jótéteményeit, mivel vágyaik mindig messze túlszárnyalták a legbőkezűbb adományokat is. [...]

Megígérttem, hogy minden igyekezetemmel és a felséged kegyelméből rám ruházott hatalommal azon fogok munkálkodni,

hogy felszámoljam a hugenotta pártot, letörjem a nagyurak gőgjét, alattvalóit kötelességükre szorítsam, és nevének visszaszerezem külföldön is a neki kijáró megbecsülést.